

Reuber:

Henigmatis

quod imperatim

l. m. l. de

nudo jure

Quirit. tal.

visum in tenen

quod dicitur ac

donataris solis

Fas.

LXXV.

IO. HARTWICH REUTER D.
POTENTISS. BOVARSSOR. REGS IN SUPREMO OMNIUM PROVOCATIONUM
TRIBUNALI A CONSILIIS SECRETARIIS

A E N I G M A T I S

QUOD

IMPERATORI L. UN. C.

DE NUDO IURE QUIRIT. TOLL. VISUM

IN

DOMINIO QUIRITARIO

AC

BONITARIO

SOLUTIO

QUA SIMUL

Kd 2333

NOTIONES IURIS IN RE AC AD REM

EVOLUTIORES

SISTIT.

HALAE

APUD IO. CHRISTIAN HENDEL

1755.

xLl. 1.

1122

1122

Quum tritam istam satisque decantatam dominiū
olim in Quiritarium ac Bonitarium diuisionem
sub incudem reuocare, nostramque, quam
animo imbibimus forsān hac de re sententiam,
modo, quem hae plagulae capiunt, dicere animus ferat;
recte ac ordine nos facturos credimus, si viam munituri iuris
in re ac dominiū euolutiores, ac vulgo fieri assolet, dederi-
mus notiones. Quin, nisi me omnia fallunt, maiora ex iu-
ris in re pariter ac ad rem curatius instituta analysi commo-
da in vniuersam nostram iurisprudentiam redundatura sunt,
quam quae DD. quantum ego quidem adhuc scio, animad-

uertere solent, vt ipsum inde, in quem ars nostra digerenda, ordinem magnam partem dependere temere haud dixeris. Certe tantum abest, vt breuior in horum explicacionem digressio vitio danda sit, vt ex facili a me impetrare potuerim, ex hoc diuerticulo demum vt in viam redirem.

Si qua sunt, circa quae facultates nostrae morales verfantur, *obiecta* iurium nostrorum ea sunt. Summa horum, quae obuersantur, obiectorum eo redit, vt aut vires alicuius personae sint, aut non. Si illud, *factum*, sin hoc, *res* oriunda in specie talis est. Sed tria iuris obiecta esse, personas, res & actiones ex CAIO *l. i. sq. de statu hom.* Imperatorem luculenter satis inculcare *pr. I. de iur. pers.* occlamabunt. Scimus, nihil tamen muramus. Simul enim ac mentem nostram vltius aperuerimus, nos cum FLAVIO nostro non committere adparebit.

Si factum iuris obiectum est, vel eius est factum, cuius est ius, vel non. Priori casu factum est *proprium*, posteriori vero *alienum*. Si factum alienum, vel cum re reali, quam eiusmodi deinceps vocabimus rem, quae ita cum facto alicuius personae connexa non est, vt absque eo obiectum iuris alterius esse non possit, connexum est, vel non. Priori in casu nobis vsitato nomine destitutis *factum reale*, posteriori in casu *personale* nominare liceat. Sic. v. c. factum

❁ ❁

5

Etum venditoris venditam rem tradentis factum personale, factum vero possessoris rem possessam vindicanti restituentis factum reale est. Iam ponamus ius, cuius obiectum non est, nisi factum personale, id ipsum illud ius est, quod terminum ex iure canonico *c. 8. de concess. praeb. in 6. & c. 40. de praeb. in 6.* mutuantium communis DD. schola *iuris ad rem* nomine insignit.

Factum personale vel a membro quodam societatis (quatenus societati, quam vocant, rerum opponitur) partendum est, vel non. Priori in casu factum *sociale* est. Iuri ad rem factum personale obuersatur, vel sociale, vel non. Si illud *persona*, sin hoc, *res obiectum iuris* dicitur. Iam si persona obiectum iuris, *ius personarum*, sin res, *ius rerum* oritur. Quod si paullo laxius sumitur, ius sub se comprehendit, quod actionum dici siveit. Horum terminorum non desunt aliae aliorum explicationes. Moris est, iuris personarum natales proprios ex ipso statu repetere. BERGER. *Oecon. iur. Bib. I. T. 2. §. 1. not.* Sed si statum in eo adcipimus sensu, qui in iure ex usu loquendi tribuitur, omne ius sane, quantum quantum est, ex statu oriundum. Nihilque adeo esset ius personarum, nisi ius personae competens. Omne autem ius personae, iuris quippe subiecto competit. BERGERVS *loc cit.* equidem alique personarum ius versari dicunt circa personas. Sed

qui fieri possit, personam iuris subiectum, eiusdem esse obiectum, in silentio reponunt. Ipsi, quod recordamur, aliis olim vsi sumus definitionibus, ius personarum, quod proxime ex ratione personae, a iure rerum, quod proxime ex rei notione cognosci detur, discernentes. Sed his iam non utimur. Luculentius rationem reddere possumus, quae Imperatorem mouerit, has quare potius reliquis in iure personarum tractarit doctrinas.

Si factum personale ponimus vel translationem alicuius rei inuoluit, vel non. Illo casu factum dici solet *qualificatum*, hoc vero *nudum*. Iuris ad rem obiectum, factum personale est. Quod vel qualificatum est vel nudum. Si illud *ius ad rem qualificatum*, sin hoc, *ius ad rem nudum* haud incommode dici potest. Quum omni iuri respondeat obligatio, idem de iure ad rem dicendum, nullus negarit. Quae iuri ad rem qualificato respondet, *obligatio ad rem*, quae vero nudo, *obligationem ad factum* DD. vocant tantum non omnes. Sed diutius extra oleas hac in re non vagamur. Satis est, hic viam aperire in specialiora omnia ituro.

Si res in specie talis obiectum iuris, vel ita cum facto alicuius personae connexa, vt absque eo obiectum iuris alterius esse non possit, vel non. Si illud, quum consuetum nomen non suppetat, rem dicere *personalem*, sin hoc, *rem*
rea-

realem, arbitrium dabitur. Sic v. c. res vendita nondum tradita res personalis, tradita res realis est. Iam ponas ius, cuius obiectum res quaedam realis est. Quod ipsum *ius in re* dicitur adcepto perinde termino ex iure canonico. Illud autem nobis iam non datum esse credimus negotii, vt aliorum horum iurium definitiones pariter ac diuisiones exagitemus. Quam facile enim est, suo quemlibet perpeti sensu abundare. Id adhuc monendi sumus, suo vsu haec in iure ciuili tam, quam in iure naturali non destitui, nisi quod ipsa adplicatio nimium quantum differat. Sic v. c. res vendita nondum tradita, de iure naturae res iam realis est, quae ciuili iure non nisi personalis. Ponas Titium suo tigno Sempronio aedificium extruere teneri, antequam aedificium exstructum, aedificium de iure naturae res erit personalis, exstructum realis.

Omne ius in nostra, qua versamur, sphaera actioni producendae par est. Adeoque tam ius in re, quam ius ad rem. Actio ex iure in re resultans *realis*, ex iure ad rem, *personalis* est. Actionem realem contra tertium institui posse, quod VLPIANO l. 25. de act. & obl. visum, ita colligas. Actio realis nititur iure in re, ius in re obiecto sola re reali vtitur. Exerceri adeo potest, vbicunque apprehenditur, consequenter contra quemcunque possessorem. Si ius in re effectum suum contra quemcunque possessorem

ex-

exferit, quotusquisque est, qui reali actione tertium pulsari posse non videat. Actio contra personalis, quum factum solum personale, adeoque personam non egrediens, pro obiecto habeat, contra tertium institui non datur. Ideo hic adducuntur, quae vulgati fati iuris sunt, ne nostras explicationes infecunditatis quis arguat.

Ius in re obiecto gaudet re reali, vel in securitatem crediti, vel non. Si illud, *pignus* dicitur, sin hoc, vel res realis vniuersitas iuris defuncti qua talis est, vel non. Priori casu *hereditas*, posteriori vero vel res realis ipsa rei substantia est, vel eius consecutaria. Prius ius in re *dominium*, posterius *seruitus* audit. Non iam lites de numero specierum iuris in re, quibus DD. sese exercuerunt, nostras facimus. Nimis a scopo alienum est, rem ita explanare, vt secundum quos lis danda, in manu teneri possit. *Dominium* in iure nostro in duplici significato occurrere pridem THOMASIVS in notis ad HUBER. *Prael. ad I. L. II. tit. 1. §. 13.* monuit. Plerisque probatur definitio MYNSINGERI, quam ad *pr. I. de rer. diu.* sequentem in modum suppeditat: Est *ius de re corporali perfecte disponendi aut eam vindicandi, nisi lex vel conuentio, addunt vel testatoris voluntas obsistat.* Sed si ad regulas artis eandem exegeris, non probabitur. Per inferiora formata est. *Terminus vindicandi* eatenus nobis offendiculo est, quatenus nihilominus

minus vindicationem deinceps per actionem ex dominio
fluentem satis incauti sunt definire. Variis istis additis re-
strictionibus ex *l. ult. C. de reb. alien. non alien.* petitis iure
meritoque superfedemus. Quum enim dominii genus ius
adsumtum, adeoque facultas lege determinata, nihil sane
in dominium cadere potest, cui lex siue mediate siue im-
mediate obsistat. GROTII definitio quam *L. 2. Manud.*
c. 1. §. ult. suppeditat, vi cuius: *Facultas dicitur, qua quis*
rem non possidens eam iure consequi potest iusto latior est.
Iuxta EVERARD. OTTONEM *ad I. de rer. diu §. 11.*
dominium ius est, quo res corporalis ad usum plenissimum
est nostra. Usus autem plenissimus terminus est ex rela-
tione, si quis alius obscurus est. VINNIUS *Com. ad I.*
de rer. diuis. ad §. 11. n. 3. definit *plenam in rem potestatem.*
NERATIO in *l. 13. de acquir. rer. dom.* dominium *rei pro-*
prietatis est. Varii autem proprietatis separandi sunt signi-
ficatus. Pari interdum cum dominio passu ambulat. Sed
tum magis dominii synonymum, quam eius definitio est.
Deinde idem est ac ius, quod vocant, proprium. Quod
ius est quemcunque a re quadam excludendi. Omne
autem ius in re esse ius proprium, ex principiis, quae
supra dedimus, prono sequitur alueo. Quo quidem ipso
proprium dominii characterem non exprimit. Tandem
si dominium ita competit, vt in eadem re vsusfructus al-
teri competat, proprietatis dicitur. Quo quidem significatu

dominii species est. Ceterum, obiter moneo, ipsam primaeuae, quam aiunt, communionis naturam a dominio alienam esse, omnium fere calculis probatur. Sed nostram non addimus. Communio enim primaeua sane non est nisi is status, quo quisque hominum pro cuiusque tantum indigentia de rebus externis disponit. Nihil autem absurdi videtur, in eiusmodi statu de ipsa interdum alicuius rei substantia suo pro arbitrio etiam cum exclusione aliorum statuere.

In omni dominio ius cogitamus, quod alicui competit. Sed particeps eius est vel vnus solus, vel plures. Si illud, domini species exsurgit, quae *dominii solitarii* nomine insignitur. Vnde in solitario hoc dominio tota ac integra rei substantia obiectum iuris in re alteri competentis est. Sin hoc, vel plures vniformi iuris ratione participes sunt vel difformi. Priori in casu *condominium* locum sibi vindicat. In condominio igitur non tota rei substantia sed pars eius indiuisa iuris in re singulis competentis obiectum est. In quo quibusdam aquam haerere animaduertimus. In posteriori vero casu in *dominium minus plenum* incidimus. Ponamus dominium, quod minus plenum non est, opposita ratione *plenum* dicitur. Sub quo igitur tam dominium solitarium, quam condominium comprehenditur. Si dominium minus plenum

ob-

obtinere vel dominium hoc cum usufructu scilicet. causali
coniunctum est, vel usufructus seiunctus est. Illo in ca-
su dominium vocatur *utile*, hoc vero *directum* audit.
Citra pulveris iactum iura in utroque comprehensa evolui
dantur. Sed iam hoc non agimus. Opus saltem fuit
hiscie notionibus, quo securius deinceps de dominio boni-
tario statui possit.

Si dominium competit, idem illud aduersus sit
oportet. Sed adquisitio iuris sine modo ac titulo non
procedit. Nimirum si adquisitio alicuius iuris contingit,
facto opus est, ex quo concipi detur. Ac ita modum
adquirendi depreciamur. Verum legibus aduersantibus ius
adquiritur nullum. Vnde ratio adsit necesse est, quare
per leges iuris adquisitio possibilis. Sed ratio haec ex
lege desumpta titulus est. Quae pariter in dominium ca-
dere nemo, nisi talpa coecior, non videt. Sit etiam,
quod in omni iure in re ac dominio acquirendo modus
tantum non semper in traditione, sed vel interdum in solo
pacto vel adiudicatione vel declaratione ultimae volunta-
tis morte confirmata subinde quaerendus sit. Enimvero
titulum iuris in re translaticium ius tamen ad rem, si vel
maxime aduersus, operari dicunt, si, modo acquirendi
deficiente iuri in re producendo non sufficiat. Fateor,
communem eo valere doctrinam, sed satis, opinor, fal-

lacem. Titulus enim ac modus acquirendi indiuulso nexu cohaerent. Ius ad rem titulo iusto modoque acquirendum iuri in re deriuatiue iusto pariter titulo ac modo acquirendo praecedat. Idque ipsum satis non perspectum offendiculo fuit. Vitio nemo eiusmodi digressionem verterit. Scopo huius scripti cancellis non adeo arctis includor, quos migrare nefas. Sufficiat triualibus plagulas non effarisse.

Modus ius in re, adeoque dominium acquirendi vel non nisi ciuilibus legibus sancitus, vel naturalibus. Ille quidem *ciuilis*, hic vero naturalis est. Modos ciuiles maximam partem enumerat VARRO *de re rust. L. II. c. 10.* Ex quibus principales olim fuere mancipatio, in iure cessio, vsucapio, quos vel ideo solos recenset VLPIANVS *Fragm. 16.*

Res, vt pleno iure, quod est, si omnia iura, quae dominium completitur, transferuntur, possideatur, vel nisi modo ciuilibus, in alterum transferri non poterat vel non. Illo casu res dicitur *mancipi*, hoc vero *nec mancipi*. Sic VLPIANVS *l. c. XIX. l.* generatim rerum diuisionem ordinat. Quum autem statim per species eundo rem tractarit, obscuram omnino reliquit. Industriam igitur interpretum exercuit horum terminorum explicatio.

C H A.

CHARONDAE ad c. l. eae res VLPIANO mancipi esse visae sunt, quae in communi nostro usu versantur & quas manu quodammodo capimus atque tractamus. Sed nullum non modo inde, quod tamen maximum intercedit, discrimen elucet, verum etiam magis definitio in res nec mancipi, in usu communi versantur & manibus contrectantur. CAROL. SIGONIVS de antiq. iur. civ. rom. l. 1. c. XI. cum BOETHIO in topic. Cicer. L. III. res mancipi definit: res, quae ita abalienabantur, ut ea abalienatio per quandam nexus fieret solemnitatem. Porro adserit: Quaecunque igitur res L. XII. tabb. aliter nisi per hanc solemnitatem abalienari non poterant, mancipi vocabantur, caeterae autem res nec mancipi. Sed recte monet SCHVLTING. Iurispr. Antei. ad Vlp. l. c. definitionem BOETHII satis non esse perfectam, nec ex ipsa rei natura desumptam. Ex ipso enim CICERONE Top. c. 5. ac VLPIANO l. c. §. 8. 9. 16. 19. abunde constat & aliis modis civilibus fieri, ut res abalienetur, quae mancipi. Immo si NEXI conceptum quem GRONOVIO in Epist. 302. ad Claud. Salmas. adeptum ferimus, iungamus, ne quidem per speciem abalienationis nobilissimam ac, iudice HVBERO Prael. ad I. de testam. ord. §. 5. dominii causam perfectissimam, utpote mancipationem (obligabat enim venditorem ad euictionem & ad duplam, quantumuis nulla stipulatio interuenerit PAVLL. Sent. L. II. t. 17. §. 2. 3.)

rem explanavit. Ipsam autem mancipi ad nec mancipi rerum indolem nosse, tanto magis refert, quanto magis alio atque alio iuris effectū in variis veteris prudentiae capitibus censeatur.

Quae autem ad mancipi res pertineant, satūra lance nobis exhibet *VLPIANVS* *loc. cit.* verbis: *Mancipi res sunt praedia in Italico solo tam rustica, qualis est fundus, quam urbano, qualis est domus. Item iura praediorum rusticorum: velut via, iter, actus, & aquaeductus. Item serui & quadrupedes, quae dorso collouē domantur velut boves, muli, equi, asini: ceterae res nec mancipi sunt. Elephantī & camelī, quamuis collo dorsove domentur, nec mancipi sunt, quia bestiarum numero sunt.* Ex hac specierum quidem enumeratione eiusmodi res mancipi fuisse videmus, quae insignius aliquod patrimonium ac nobilissimam diuitiarum partem constituebant. Recte inde ac iure infert *BYNKERSHOECK. de reb. manc. cap. 2.* omnes quidem res mancipi pretiosas esse, non autem versa vice inde colligi vult, omnes res pretiosas esse mancipi. Sique adeo pretiosiora, praeter ea, quae *VLPIANVS* recensuit, non occurrant, quae idoneus testis mancipi vocauit, quod tamen de margaritis ex *PLINIO Hist. natur. L. X. c. 35.* probatum dat *l. c. c. 4.* Vid. *SCHULTING. l. c. ad §. 3. t. XIX. fragm. Vlp. regulae ipsi insistendum videtur: Ceterae*

terae res nec mancipi sunt. CVIACIVS autem Parat. ad
t. C. de usu transf. omnes res pretiosas, quae veneunt auro
contra vel auro supra rebus mancipi ad censendas statuit.
De ipsis rerum mancipi speciebus otium nobis fecit BYN-
KERSHOECKIVS in opusculo commodum laudato de
rebus mancipi & nec mancipi.

Iam ponas rem mancipi, eodem vel modo civili in
alterum translata est, vel non. Illo in casu *dominium Qui-*
ritarium, iuxta THEOPHILVM *Inst. ad §. ult. t. de li-*
bert. εννομον legitimum, hoc vero *bonitarium*, secundum
eundem THEOPHILVM *Φυσικον naturale* obtinemus.
Ad utrumque igitur in utroque dominio respiciendum,
1) ad modum acquirendi, 2) ad rem mancipi, quae ob-
iectum utriusque dominii est.

Si igitur *dominium Quiritarium* quis adcepit, nulla
alia res, quam mancipi, nullo alio modo, quam civili
alienata sit, necesse est. Quam ergo alienationem si ad rei
mancipi notionem exegeris, pleno iure rem mancipi in ad-
cipientem transiisse, liquet. Quae ratio est, quare EX
IVRE QUIRITIVM *rem suam esse* contra quemcunque
possessorem vindicans adferere poterat. Quamvis autem
inter civiles modos acquirendi non tantum mancipatio,
verum etiam cessio in iure, usucapio, hereditas &c. collo-

can-

canda; statim tamen, inter viuos, priuato actū dominium Quiritarium transferri non poterat, nisi mancipatione. Mancipatio enim licet inter actus legitimos familiam ducat, priuato tamen ausu suscipi posse, haud incogniti olim iuris est. Quae in emancipatione ac adoptione vsu venit, coram magistratu quidem explicatur, sed non qua talis, sed qua connexa cum reliquis actibus, coram magistratu necessario suscipiendis.

Quum dominium bonitarium transferatur, si res Mancipi modo non ciuili alienetur, duobus modis eius ortus contingit. Si scilicet res Mancipi alienatur, aut a ciue romano in ciuem romanum transfertur, aut non, seu vel a ciue in peregrinum vel a peregrino in ciuem, vel ab vno peregrinorum in alterum alienatur. Si posterius, quum peregrinus, iuris quippe ciuitatis pariter atque Quiritium expers, modi acquirendi ciuilis capax non sit, res Mancipi modo ciuili transferri non potuit. Si igitur in hostem aut fundum Italicum, aut seruum, aut filium familias &c. quocunq; titulo modoue translatum adcipiamus, sit etiam, quod ipsa mancipationum solemnitas intercesserit, tamen non potitur nisi naturali dominio. Sin prius, a ciue in ciuem vel modo adhibito ciuili translata est res Mancipi vel non. Priori casu ad ipsum legitimum dominium, posteriori autem ad bonitarium tantum prodest

dest alienatio. Ipsa iam VLPIANO testimonium denunciamus: sic autem ille *Fragm. I. §. 16. qui tantum*, inquit, *in bonis* (cui THEOPHILVS vt supra monuimus dominium bonitarium tribuit) *non ex iure quiritium* (seu in dominio quiritorio) *seruum* (adeoque rem mancipi) *habet, manumittendo latinum facit* (ciuem romanum non faciebat nisi ex iure Quiritium dominus). *In bonis tantum alicuius seruus est, velut hoc modo: si ciuis romanus a ciue romano seruum emerit, isque traditus ei sit* (seruus adeo non nisi modo non ciuili alienatus proponitur) *neque tamen mancipatus, neque in iure cessus, neque ab ipso anno possessus sit*, (non id iam agitur, vt plene modi ciuiles enumerentur, principaliorum saltim mentio fit) *namquam diu horum quid fiat* (seu vsque dum horum quid fiat. Non est igitur, quod cum SALMASIO *Diatr. de mutuo p. 95. pro quid fiat* reponamus *quid non fiat*) *is seruus in bonis quidem emtoris est* (adeoque dominium non nisi bonitarium translatum est. Refert VLPIANVS secundum modum, quo bonitarium dominium constituitur, primum tamen ideo non excludit) *ex iure Quiritium autem venditoris est*. Vna igitur eademque res mancipi ciuili modo non alienata simul in dominio Quiritario, hoc in casu venditoris, ac bonitario in nostro casu emtoris esse adferitur. Ex hoc quantiuis pretii loco satis nostrae explicationi roboris adcedit.

C

Res

Res mancipi non nisi ciuili modo vt pleno iure possideatur, omniaque adeo iura in dominio comprehensa transeant, alienari posse, supra euicimus. Si igitur modo non ciuili transferantur, non potest transire, nisi dominium iure quodam in dominio comprehenso multatum, adeoque imperfectum. Dominium bonitarium prodit, si res mancipi non abalienatur, seu modo non ciuili alienatur. Dominium igitur bonitarium dominium imperfectum est, re vera nullum dominium. Neque igitur aut solitarium, aut condominium aut vtile aut directum dominium est. A quo tamen omni ex parte alienus non videtur BYNCKERSHOECK. *l. c. c. IX.* verbis: *nec certe quidquam efficeret, sit etiam alienatio i. e. cessio domini naturalis, bonitarii, minus pleni: nisi dominium minus plenum ipsi sit, quod nobis dominium suis numeris non absolutum. Nulla igitur a dominio bonitatio proficisci poterat vindicatio, nec actio intendi: aïo hanc rem ex iure Quiritium esse meam.* Quare si dominium bonitarium natus, possessione excidisset, non in cuius bonis res est, sed alter penes quem nudum ius quiritium remansit contra tertium possessorem rei vindicias sibi dari postulare poterat. Gauilos quidem eiusmodi dominos esse non negauero vsu rei mancipi atque fructu, & quam THEOPHILVS fundorum prouincialium possessoribus tribuit, plenissima possessione. Proinde si seruus alterius in bonis,

al-

alterius ex iure quiriticium, ex omnibus cauffis' acquirere ei, cuius in bonis est. *VLPIAN. T. XIX. §. penult.* Dominium hoc transferre poterant in alios atque ad heredes transmittere. Nihil autem eius huc pertinet, quod *MODESTINVS l. 52. de Adq. rer. Dom.* ita adserit: *Rem in bonis nostris habere intelligimus, quotiens possidentes exceptionem: aut amittentes ad recipiendum eam actionem habemus.* Quamuis hoc ita visum *SCHULTING. ad Vlpian. l. XIX. §. 3. n. 14.* In bonis enim esse *ICRO* non est esse in dominio bonitario, sed in patrimonio. Sed res etiam in dominio quiritario existens in patrimonio, adeoque hoc sensu in bonis est. Optime rem omnem adumbrat omiffa resignatio iudicialis in alienatione rei immobilis iure Saxon. *Eléct.* Si enim vel maxime rei traditio extraiudicialis adcefferit, non tamen plus iuris in adcipientem transit, quam quod in bonitario dominio continetur, nec minus penes alienantem remanet, ac quod quiritarium exaequat. *WERNHER. Part. III. obs. 15.*

Quae quum ita sint, si res nobis obuersatur, quae nec mancipi est, quocumque alienationis genere, siue civili, siue non civili adquisita fuerit, nullum in eam dominium aut bonitarium aut quiritarium cadere potest. Haec igitur dominiorum distinctio non in genere domini est, sed rerum speciatim mancipi. Atque hoc ipsum

est, in quo a reliquis diuertimus, quibus dominium quiritarium ac bonitarium curae fuit cordique. Sic BYNCKERSHOECK. *loc. cit. c. IX.* *Translatis, inquit, fundis Italicis aliisque rebus, quae mancipi sunt, sed translatis per solemmem & formulariam traditionem, siue ea mancipatio, siue in iure cessio fuerit, fit alienatio i. e. cessio domini directi, veri, quiritarii, plenissimi. Translatis rebus prouincialibus, aliisque nec mancipi, sed nuda traditione, sine solempni illa ac formularia, quae in his nec obtinet, nec certe quidquam efficeret, fit etiam alienatio i. e. cessio domini naturalis, bonitarii, minus pleni. Atque paucis interiectis: Nam alioquin & res nec mancipi alienantur & eorum dominium quaeritur, sola traditione, sed ut ex praecedentibus iam intelliges dominium bonitarium.* BYNCKERSHOECKIUM ceu coryphaeum reliqui sequuntur, rem omnem sic tradentes: res vel modis ciuilibus adquisita erat, vel non nisi naturalibus. Ex posteriori domini bonitarii omnem originem petunt. Sed si qua animalia non res mancipi veluti canes, feles, gallinae &c. vestes, metalla, res quae pondere, numero & mensura constant emta ac tradita, aut si qua alia res nec mancipi occupatione aut adcessione quaesita, negare rei vindicationem, si possessione exciderint, duos admittere dominos, alterum nudum ex iure quiritium, alterum, cuius in bonis esset, nouum sane esset, inciuile, ipsis

ipsis principiis veteris prudentiae aduersum. Nullibi rem
 nec mancipi in dominio bonitario esse veteres adfirmant,
 nec ipsos quidem fundos prouinciales. Olim agri &
 praedia in prouinciis non pleno iure possessoribus cede-
 bant, vt in Italicis praediis ac Italicensibus, sed prouin-
 cialibus, saepius ipsis romanis hac lege concedebantur, vt
 annum stipendium ac tributum impositum, illud quidem
 iuxta THEOPHILVM post partitionem prouinciarum
 ab Augustis factam, populo, hoc autem principi solue-
 rent: ipsi autem libera fructus percipiendi, rem alienandi,
 in heredes transmittendi, ac a tertio quolibet vtili actio-
 ne repetendi potestate, vno verbo iure iuri emphyteutico
 simili ac ipso vtili dominio, (cuius argumentum *l. 3. C. de
 seruit.*) gauderent: summum autem atque directum do-
 minium penes populum remaneret. Quare quum domi-
 nium bonitarium ne quidem vile sit dominium, nec il-
 lud in fundos prouinciales cadit. Atque ita THEOPHI-
 LV M in *§. 40. I. de rer. diuis.* adciendum putamus.
 Quum autem omnes ad eum confugere soleant, qui fun-
 dorum prouincialium dominium bonitarium adserunt,
 operae pretium erit, eiusdem verba hic adponere. Ita
 autem ille: Οἱ τὰ σικενδιάρια καὶ τριβετάρια ἔχοντες πάλαι κατὰ
 συγχώρησιν δήμου ἢ βασιλέως, ἐκ ἦσαν δεσπότες: (dominii scilicet
 pleni) ἢ γὰρ δεσπότες (scilicet directum dominium) αὐτῶν
 ἦν ἢ παρὰ τῷ δήμῳ, ἢ παρὰ τῷ βασιλεῖ, ἀλλ' εἶχον τὴν ἐπ' αὐτοῖς

χεῖτην καὶ ἐπικρασίαν καὶ πληροτέτην κατοχὴν, ὥστε δυνατθαι καὶ ἐφ'
 ἑτερων μεταφέρειν, καὶ κληρονόμοις παραπέμπειν. *Qui olim ex
 concessione populi vel principis stipendiaria, vel tributaria
 scil. praedia, habebant, domini non erant, nam dominium
 eorum erat, aut apud populum, aut apud principem, sed
 usum & fructum eorum habebant & plenissimum possessio-
 nem, ita ut & transferre possent in alios & ad heredes
 transmittere.* De dominio bonitario altum THEOPHI-
 LO silentium. Vſucapi quidem fundus prouincialis non
 potest *l. 2. §. 2. de public. in rem. act.* sed hoc non arguit
 dominium eorum esse non posse nisi bonitarium. Quam
 enim vſucapio per leges decemuirales inuenta fuerit, hoc
 tempore autem intra Italiam res romana terminaretur, in
 Italicis fundis ac Italicensibus, in rebus adeo immobilibus
 mancipi locum tantum non potuit non habere. Quae
 ratio fuit praescriptionis fundorum prouincialium per so-
 lam longi temporis possessionem in supplementum vſuca-
 pionis inuentam possibilis. *§. 7. I. de Vſucap.* Interdum
 quidem dominium bonitarium ex praescriptione longi
 olim temporis deriuandum erat, sed non, nisi res man-
 cipi siue mobilis siue immobilis longa possessione detine-
 rerur. *l. 2. l. 9. de diuer. temp. praescript.* At tempora vſu-
 cipationis citius labebantur, quam quae praescriptioni
 praefinita. Qui fieri igitur poterit, cessante vſucapione,
 praescriptioni locus. Tempus sane non omnes vſucapio-
 num

num numeros absoluit. Varia igitur incidere poterant, quae usucapionem salua praescriptione, etiam in rebus mancipi impediabant, sit etiam, quod prouincialis tantum conditio usucapioni in fundo Italico obeffet. Nullibi relatum fancitumque inuenimus per longam possessionem in re nec mancipi naturale dominium adquiri.

Iam ex nostra quam explicatam dedimus noua quidem, quod sciam, sed fatis tamen probabili sententia maxima ciuium prae peregrinis elucet praerogatiua. Certe inter res mancipi familiam non ducunt, nisi quae ad insignis patrimonium pertinent, atque pleno iure haec possidere non nisi ciuis romani est. Obscura BYNKERSHOECKIO *loc. cit. c. 2.* res videtur, quae ratio diuiserit res mancipi ac nec mancipi, nec enim id dixit VLPIANVS, verba sunt ipsius BYNKERSHOECKII, nec quisquam alius. In lucem protrahitur, si nostra hypothesi utimur. Sed eadem ipsa causa est, quae Imperatorem mouit, quare, cessante iam nimia ciuium praerogatiua, quicquid rerum mancipi ac nec mancipi indeque dependentis domini quiritarii ac bonitarii discriminis fuerit, aboleuerit, *l. vn. C. de nud. iur. quir. toll. l. vn. C. de usucap. transf. & subl. differ. rerum mancipi & nec mancipi.*

Faint, illegible text at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Second block of faint, illegible text in the middle of the page.

Third block of faint, illegible text in the lower middle section of the page.

Me

6

1
Ad 2333

S

VD-18

LXXV.

IO. HARTWICH REUTER D.
POTENTISS. BORUSSOR. REGI IN SUPREMO OMNIUM PROVOCATIONVM
TRIBUNALI A CONSILIIS SECRETARIIS

A E N I G M A T I S

QUOD

IMPERATORI L. UN. C.

DE NUDO IURE QUIRIT. TOLL. VISUM

IN

DOMINIO QUIRITARIO

AC

BONITARIO

SOLUTIO

QUA SIMUL

Kd 2333

NOTIONES IURIS IN RE AC AD REM

EVOLUTIORES

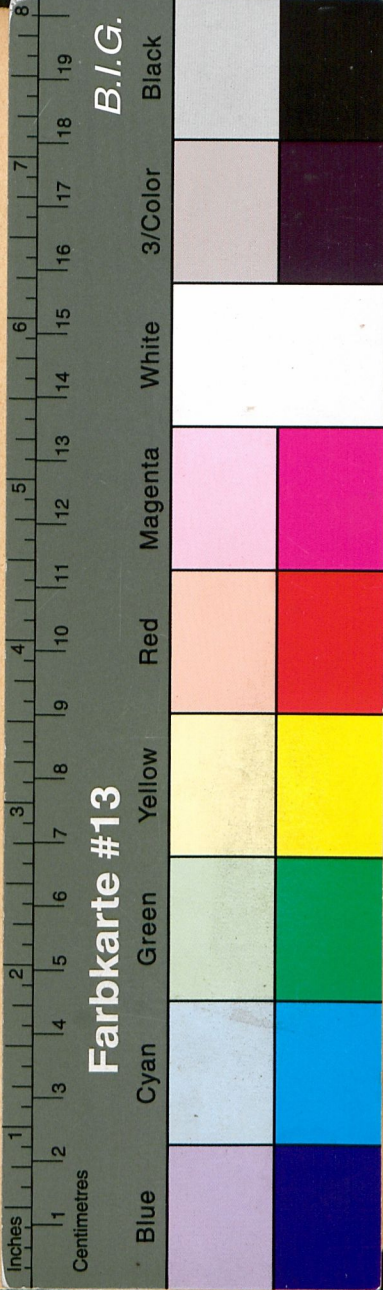
SISTIT.

HALAE

APUD IO. CHRISTIAN. BENDER

1755.

xLl. l.

B.I.G.

Farbkarte #13